

Raaseporin kaupungin konsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan

perusteet

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden tarkoituksena on vahvistaa ja yhtenäistää hyvää hallintoa ja johtamista Raaseporin kaupungin konsernissa. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet ovat kokonaisvaltaiset ja koskevat kaikkia kaupungin ja kaupunkikonsernin toimintoja ja tasoja. Näin ollen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet koskevat kaupungin johtoa, kaikkia toimielimiä sekä kaikkea toimintaa, josta kaupunki vastaa omistajuutensa, ohjaus- ja valvontavastuunsa sekä muiden velvollisuuksiensa kautta.

Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on lisäksi voimassa, mitä määrätään kaupungin hallintosäännössä sekä muissa johtosäännöissä, ohjeissa ja määräyksissä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoitus

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on antaa kohtuullinen vakuutus kaupungille ja kaupunkikonsernille hyväksytyjen tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan tuloksellisuudesta ja voimassa olevien säännösten noudattamisesta.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ei eriytetä muusta toiminnasta, vaan ne ovat osa kaupungin ja kaupunkikonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmää. Tehokas sisäinen valvonta ja riskienhallinta antavat siten johdolle ja hallinnolle työvälineen arvioida muun muassa tavoitteiden toteutumista, riskejä ja säännösten noudattamista.

Sisäisen valvonnan tavoitteena on tehokkaan johtamisen edistäminen, riskien hallinta sekä toiminnan arviointi ja kehittäminen. Toiminnan arvioinnissa sisäinen valvonta ja riskienhallinta tukevat toiminnan suorituskyvyn arviointia.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan keskeiset käsitteet

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleensä kaikkia niitä kaupungin ja kaupunkikonsernin menettelyjä ja toimintatapoja, joilla varmistetaan, että

- toiminta on taloudellista ja tuloksellista
- päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa
- lain säännöksiä, viranomaismääräyksiä ja vahvistettuja päätöksiä noudatetaan
- omaisuus ja resurssit turvataan

Riskejä ovat epävarmuustekijöiden vaikutus kaupunkiin ja kaupunkikonsernin tavoitteisiin sekä myönteisessä että kielteisessä mielessä. Riskit ryhmitellään seuraavasti:

- strategiset riskit
- rahoitusriskit
- operatiiviset riskit
- vahinkoriskit (omaisuusriskit)

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnalla tarkoitetaan systemaattisia menettelytapoja, joilla kaupunki ja kaupunkikonserni

- tunnistavat ja kuvaavat toimintaan liittyvät riskit
- arvioivat riskien merkittävyyttä ja todennäköisyyttä
- määrittävät riskienhallinnan toimenpiteiden, valvonnan ja raportoinnin toimintatavat

Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa. Sisäinen tarkastus tukee kaupunkia ja kaupunkikonsernia tavoitteiden saavuttamisessa ja arvioinnissa tarjoamalla puolueettoman,

riippumattoman ja systemaattisen lähestymistavan valvonta-, riskinhallinta-, johtamis- ja hallintoprosessien tulosten arviointiin ja kehittämiseen.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät ja vastuu

Valtuusto päättää kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan riskienhallinnan perusteista. Valtuuston hyväksymä hallintosääntö sisältää määräyksiä sisäisestä valvonnasta, riskienhallinnan periaatteista sekä hallinnon ja talouden tarkastamisesta. Valtuuston vahvistama tilinpäätös sisältää selvityksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksista.

Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeiden antamisesta, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanon ja tuloksellisuuden seurannasta. Kaupunginhallitus päättää sisäisen valvonnan ohjeista ja raportoi tilinpäätöksessä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksista.

Kaupunginhallituksen alaiset toimielimet vastaavat oman vastualueensa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja valvonnasta. Toimielin antaa kaupunginhallitukselle selvityksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksista.

Johtavat viranhaltijat, erityisesti tilivelvolliset, vastaavat oman vastualueensa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja valvonnasta sekä raportoivat asianomaiselle toimielimelle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksista.

Kaupunkikonsernin hallitukset, toimitusjohtajat ja isännöitsijät vastaavat oman yhteisön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja valvonnasta sekä raportoivat asianomaiselle toimielimelle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksista.

Työntekijät tuntevat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan merkityksen omien vastualueidensa ja tavoitteidensa kannalta. Henkilökunta seuraa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeita ja suorittaa työnsä huolellisesti ja asianmukaisella tavalla määräyksiä ja säännöksiä noudattamalla.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta osana johtamis- ja hallintojärjestelmää

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ei eriytetä muusta toiminnasta, vaan ne ovat osa toiminnan päivittäistä johtamista ja hallintaa. Sisäisen valvonnan toteuttaminen tapahtuu muun muassa tehtävien, toimivaltuuksien ja vastuiden selkeällä jaottelulla sekä valvonta- ja raportointivelvollisuudella. Toimiva sisäinen valvonta ehkäisee myös väärinkäytöksiä.

Riskienhallintaprosessi sisältää riskien tunnistamisen, arvioinnin ja priorisoinnin, riskienhallinnan toimenpiteiden määrittämisen ja seurannan sekä toimenpiteiden arvioinnin. Toimivalla riskienhallintaprosessilla kaupunki ja kaupunkikonserni pyrkivät varmistamaan, että olennaiset riskitekijät on tunnistettu ja arvioitu ja että riskit ennakoidaan ja ehkäistään kaupungin ja kaupunkikonsernin riskinottohalun mukaisesti.

Riskienhallintaa toteutetaan muun muassa päätösten ja talousarvion valmistelun yhteydessä.

Kaupunginhallituksen alaisten toimielinten ja yhteisöjen tulee talousarvion laatimisen yhteydessä analysoida olosuhteiden muutokset, tunnistaa tavoitteiden saavuttamisen riskit, arvioida riskien vaikutukset ja todennäköisyys sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi. Kaupunginhallitus kokoaa toimielinten ja yhteisöjen analyysien pohjalta kokonaisvaltaisen riskianalyysin ja riskienhallinnan koko kaupunkikonsernille.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi ja raportointi

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksia seurataan talousarviovuoden aikana osavuosikatsauksissa.

Kaupunginhallituksen alaiset toimielimet käsittelevät oman vastuualueensa selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksista, merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä toimenpiteistä mahdollisten havaittujen puutteiden korjaamiseksi. Selonteot perustuvat dokumentoituun aineistoon. Jos kaupunginhallituksen alaiset toimielimet havaitsevat merkittäviä riskejä tilikauden aikana, näistä riskeistä ja toimenpiteistä on välittömästi raportoitava kaupunginhallitukselle.

Toimintakertomuksessa kaupunginhallitus antaa selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksista, merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä toimenpiteistä mahdollisten havaittujen puutteiden korjaamiseksi. Kaupunginhallituksen selonteko perustuu sen alaisten toimielinten ja konserniyhteisöjen antamiin selvityksiin.

Tilivelvollisuus

Kuntalain 123 §:n mukaan tilintarkastajien on tarkastettava, onko kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti. Kuntalain 125 §:n mukaan tilintarkastuskertomuksen tulee sisältää lausunto siitä, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko tilivelvollisille myöntää vastuuvapaus.

Tilivelvolliset vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä johtamassaan toiminnassa sekä niiden ylläpidon jatkamisesta. Tilivelvollisuus merkitsee, että valtuuston on arvioitava tilivelvollisten toiminta, että tilintarkastuskertomuksessa voidaan esittää heitä kohtaan muistutus ja että heiltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä sen osalta mitä he itse että heidän työtoverinsa ovat tehneet tai jättäneet tekemättä. Vaikka henkilö ei ole vastuuvollinen lain tarkoittamalla tavalla, on hänen tietenkin hoidettava tehtävänsä huolellisesti. Ne esihenkilöt, jotka eivät ole tilivelvollisia, eivät ole vapautettuja toiminnan valvontavastuusta.